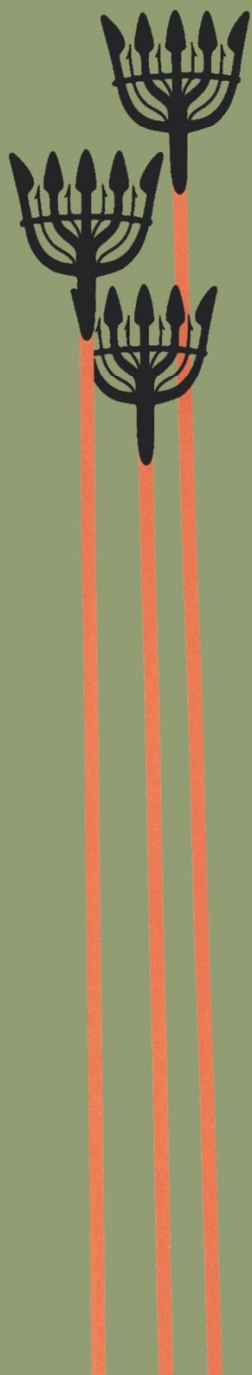

BLEKINGE MUSEUM

Rapport 2019:30

Öljehult kyrka - ny HWC och tillgänglighetsanpassning av vapenhus

Antikvarisk medverkan, 2019

Cissela Olsson och Jimmy Juhlin Alftberg

Rapport 2019:30

Öljehult kyrka

- ny HWC och tillgänglighetsanpassning av vapenhus

Antikvarisk medverkan, 2019

Öljehult socken

Ronneby kommun

Blekinge län

Cissela Olsson och Jimmy Juhlin Alftberg

Blekinge museum

Borgmästaregatan 21
371 35 Karlskrona

Växel: 0455-30 49 60 vardagar 8-16
Reception: 0455-30 49 85

www.blekingemuseum.se

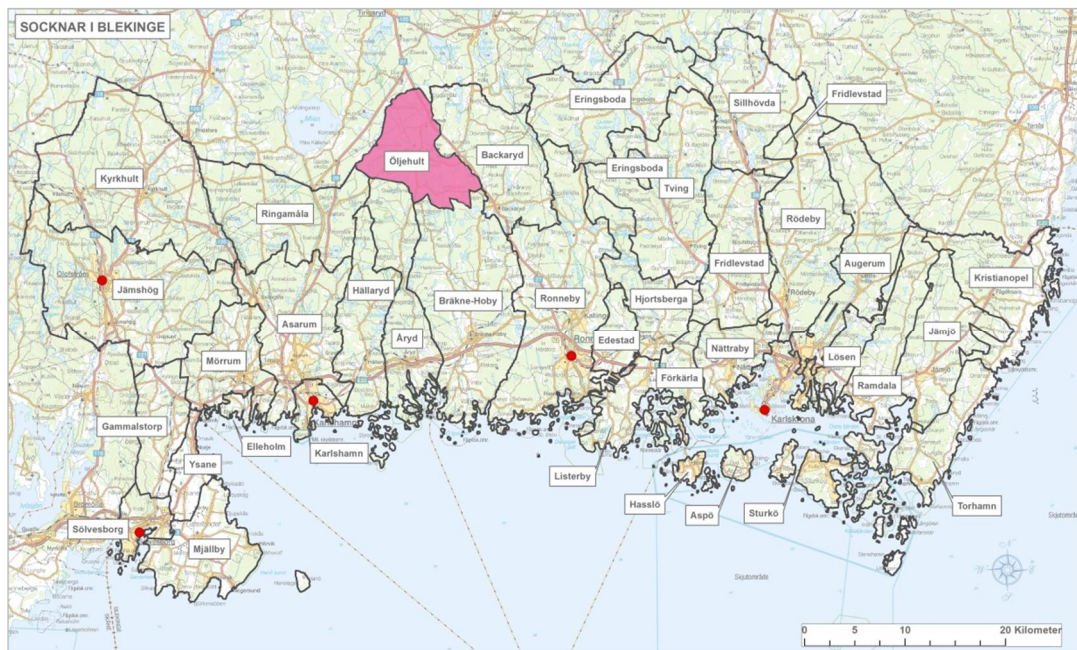
© 2019 Blekinge museum

Omslagsfoto: Ölgehults kyrka, vy mot söder.

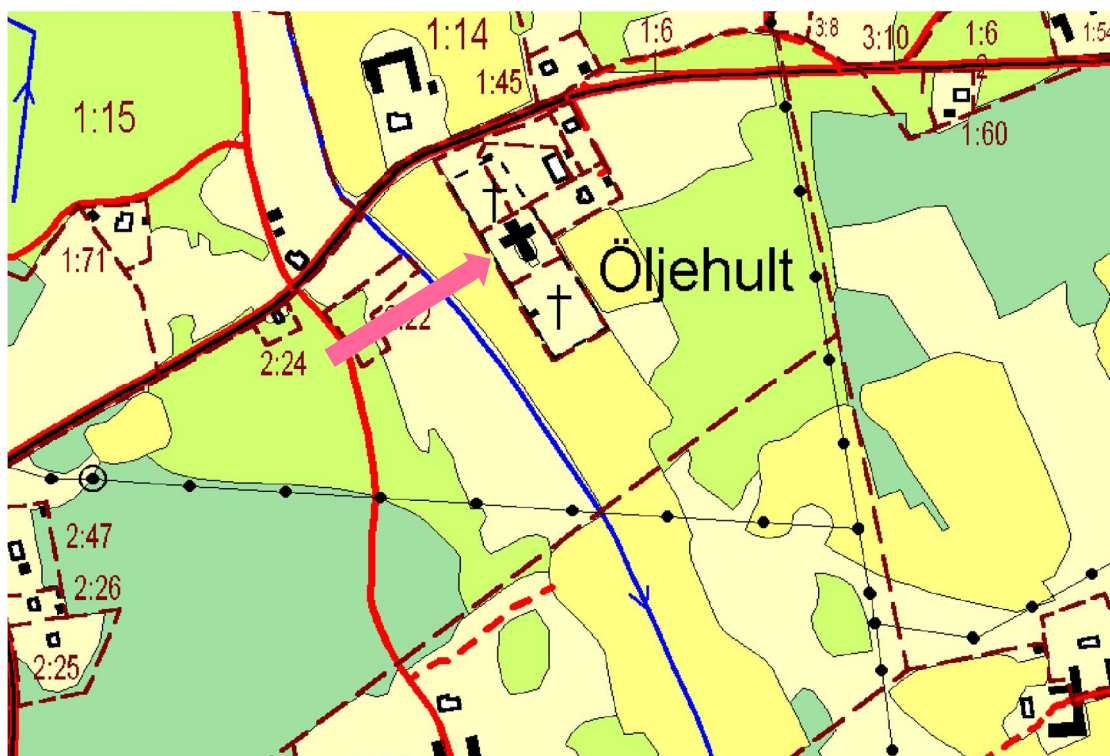
Kartor ur allmänt kartmaterial, Lantmäteriet

Innehåll

Sammanfattning av utförda åtgärder	5
Administrativa uppgifter	5
Byggnadshistorik med relevans för ärendet	6
Utförda åtgärder	7
Installation av HWC	7
Tillgänglighetsanpassning av vapenhus	9
Iakttagelser under restaureringen	10
Avvikelser från arbetshandlingarna	10
Kulturhistorisk bedömning av utförda åtgärder	11
Övriga handlingar med relevans för ärendet	11

Blekinge län, Öljehult socken markerad.

Del av Öljehult socken, Öljehult kyrka markerad. (Fastighetskartan, blad 4F0a.)

Sammanfattning av utförda åtgärder

I ett led att förbättra komforten för besökare och öka tillgängligheten i kyrkan har en HWC installerats i ett tidigare förrådsutrymme i anslutning till vapenhusets västra sida. I vapenhuset har golvnivån höjts för att utjämna höjdskillnader mot trösklarna vid entré i norr och kyrkorum i söder.

Administrativa uppgifter

Objekt	Öljehult kyrka
Socken	Öljehult socken
Kommun	Ronneby kommun
Arbetshandlingar	Förfrågningsunderlag 2019-02-07, Ank-dammen & ÅF Infrastructure AB
Länsstyrelsens diarienummer	433-963-2019, 2019-03-20
Blekinge museums diarienummer	BM2019-73
Byggherre/beställare	Ronneby pastorat
Huvudentreprenör	Kullbergs Mur och Bygg AB, Ronneby
Underentreprenörer	Appelquist Måleri AB, Ronneby Blekinge Rör & Svetsteknik AB, Ronneby Colorama, Ronneby ELIAS Syd AB, Ronneby
Antikvarisk medverkan	Blekinge museum genom Jimmy Juhlin Alftberg och Cissela Olsson
Byggnadstid	September–november 2019
Slutbesiktning	2019-11-19

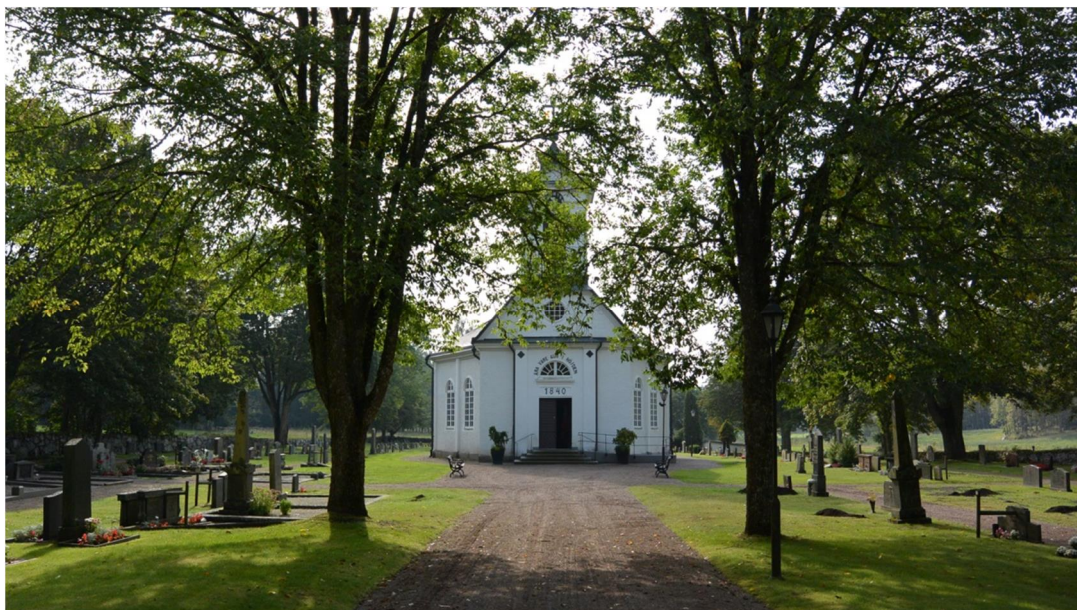

Fig. 1. Öljehult kyrka med omgivande kyrkogård.

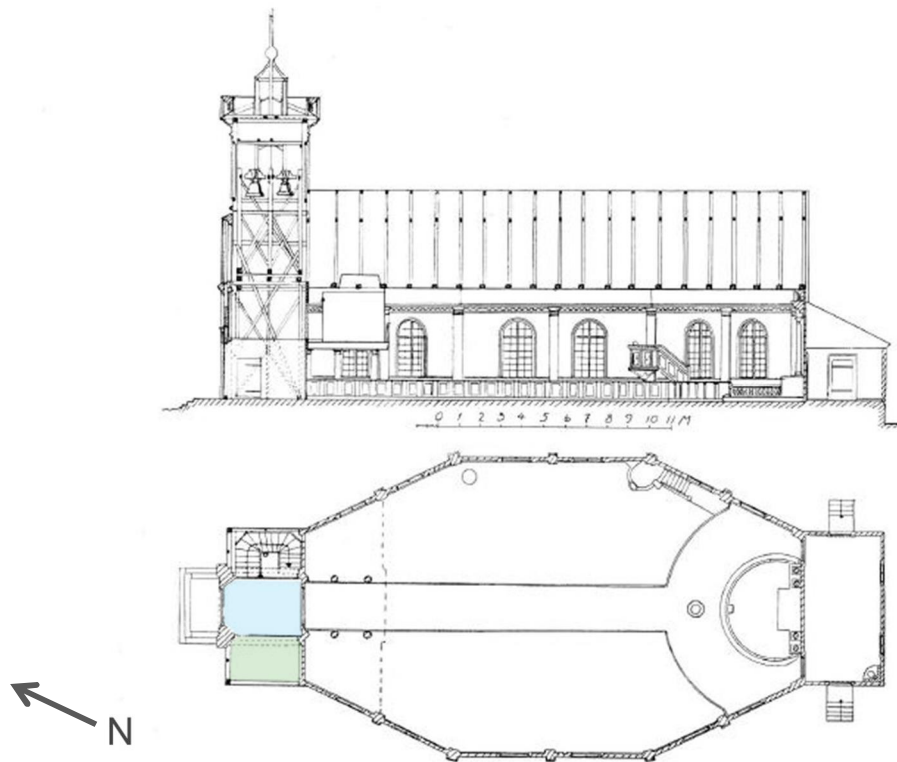

Fig. 2. Öljehult kyrka, längdsektion och plan. Vapenhuset är markerat med blått, utrymme för HWC är grönt. Bearbetad bild ur Sveriges kyrkor, Blekinge, band 2, William Anderson, år 1941.

Byggnadshistorik med relevans för ärendet

Öljehult tillhörde ursprungligen Bräkne-Hoby socken som sträckte sig från kusten upp till Smålandsgränsen och det var långt för sockenborna att ta sig till gudstjänsterna. År 1754 uppfördes ett kapell av liggande furutimmer med sexsidig planform där prästen från Hoby höll gudstjänster några gånger om året. På grund av folkökningen i början av 1800-talet blev kapellet snart för litet och beslut togs om ombyggnad och utvidgning. Det sexkantiga kapellet revs och återuppbyggdes i en åttkantig form med sakristia i söder och vapenhus med klocktorn i norr. Kyrkobyggnaden stod klar år 1840 och Öljehult blev år 1859 egen socken. Till en början var fasaden rödfärgad, men reveterades, spritputsades och avfärgades i vitt på 1860-talet. Det ljusa kyrkorummet har nyklassicistisk prägel med höga rundbågiga fönster och interiör målad i ljusgrå och blå toner.

Fig. 3. Förrådsutrymme i anslutning till vapenhusets östra sida, innan ombyggnad. Fig. 4. Vapenhusets västra sida med släta enkla brädväggar, dörr mot trapphus samt lucka till teknikutrymme.

Utförda åtgärder

Installation av HWC

Förrådsutrymmet i anslutning till vapenhusets östra sida bedömdes som ett lämpligt utrymme att bygga ny HWC (fig. 3). I utrymmet fanns en elcentral och ett äldre förvaringsskåp, men hade i övrigt inte längre någon användning. Tre av väggarna var klädda med gipsskivor och väggen mot kyrkorummet utgjordes av stående obehandlade brädor. Innertak sänkades och var öppet upp mot träbjälklaget (fig. 5) Golvet utgjordes av ett obehandlat brädgolv (fig. 6). Dörren in till utrymmet var en enkel slät bräddörr med kammarlås, bandgångjärn och stubbhas, infälld i och målad med linoljefärg i samma kulör som i vapenhusets brädvägg (bruten vit NCS 2005-G90Y) (fig. 3).

Befintlig dörr och tröskel demonterades och dörrhålet breddades för att uppfylla krav på tillgänglighet. Golvet byggdes upp med reglar (34x70 mm) och höjdes till samma nivå som planerad golvnivå i vapenhuset. Nytt avlopp installerades och anslöts till befintlig avloppspump under teknikutrymme. Ovanpå reglarna monterades golvspånskivor vilka flytspacklades, varpå en svartmelerad vinylmatta lades som drogs upp ca 15 cm på väggarna (fig. 8).

Fig. 5. Synligt träbjälklag innan ombyggnad. Fig. 6. Äldre brädgolv i förrådsutrymme.

Fig. 7. Innertak och väggar är klädda med gipsskivor. Fig. 8. Vinylmattan är lagd. Den gamla dörren är utbytt mot en modern samt ny tröskel av ek är monterad. Till vänster skymtar nya fasade dörrfoder.

Befintliga gipsväggar revs och kläddes med nya gipsskivor. Elcentralen byggdes in och förseddes med vitlackerad lucka av plåt. Väggytorna spacklades och kläddes med vitt kakel med blank yta (15x15 cm) samt fogades med vit fog.

Taket kläddes in med gipsskivor som spacklades, slipades och målades med latexfärg i vit kulör. I taket monterades en armatur med vit glasglob och porslinssockel (närvarostyrd belysning).

Den ursprungliga dörren byttes mot en modern slät dörr (Swedoor) med modernt trycke och draghandtag. Utsidan av dörrbladet målades med linoljefärg (Beckers Tradition) i kulör likt vapenhusets väggar. En låg tröskel av ek monterades och hyvlade, enkelt fasade foder av furu målade med linoljefärg likt väggarna, sattes upp (fig. 9).

Utmed den södra väggen monterades en vit elradiator. Mot väster installerades tvättställ, tvåautomat, handdukshållare samt en utslagsback. Utmed norra väggen monterades wc-stol med toalettarmstöd (fig. 10).

Fig. 9. Utsidan av den nya dörren är målad med linoljefärg likt vapenhusets väggar. Fig. 10. Färdigt HWC-utrymme, vägg mot väster.

Tillgänglighetsanpassning av vapenhus

I vapenhuset fanns ett brädgolv täckt av en påklistrad nålfiltsmatta. I golvets östra del fanns en inspektionslucka (till grunden) av brädor likt golvet med infälld järnring för öppning och stängning (fig. 12). Väggarna var klädda med släta hyv-lade bräder målade med linoljefärg i en bruten vit kulör, likt dörrar mot förråd och trapphus samt lucka till teknikutrymme.

Fig. 11. Entrédörr och nivåskillnad innan ombyggnad. Fig. 12. Äldre inspektionslucka under nålfiltsmattan.

Nålfiltsmattan togs bort och det befintliga brädgolvet byggdes upp med regler (34x70 mm) nivellerad till entrédörrens tröskel i norr samt ingången till kyrkorummet i söder. Ovanpå lades ett nytt obehandlat golv av spontade furubräder (ca 16 cm breda), fastsatta med skruvar i sponten (fig. 13). En ny, något större, inspektionslucka konstruerades av furubräder likt golvet och fälldes in rakt ovanför den gamla luckan vilket möjliggör fortsatt funktion. Ett handtag av mässing fästes i luckans östra del (fig. 16). Golvet ströks med golvolja. För att ytterligare skydda trägolvet mot repor och smuts lades en mörkgrå entrématta löst ovanpå (fig. 14 och 15).

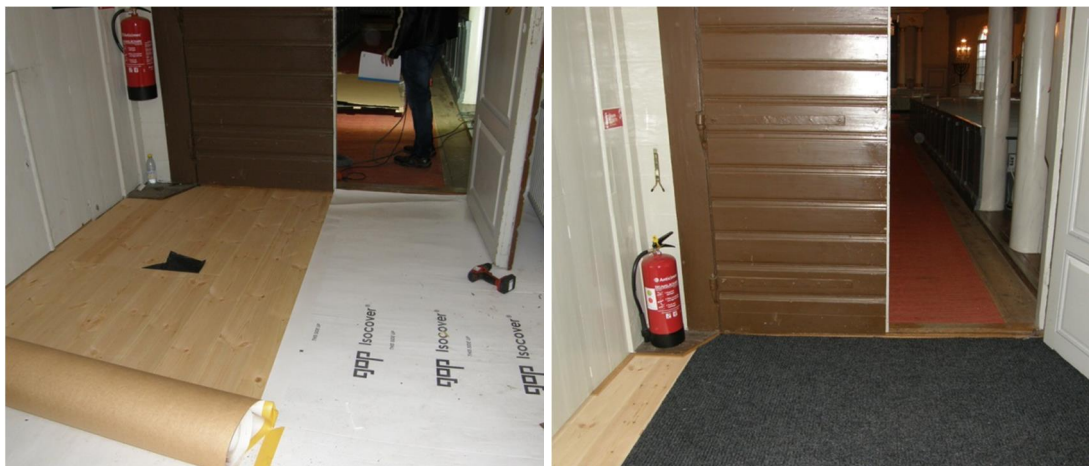

Fig. 13. Golvnivån är höjd och furugolvet är lagt. Fig. 14. Vapenhusets golv efter ombyggnad, vy mot kyrkorummet.

Fig. 15. Vapenhusets golv efter ombyggnad, vy mot entrédörr. Fig. 16. Nyttillverkad inspektionslucka.

Både huvudentrén dörr och dörren in mot långhuset öppnas in mot vapenhuset. På grund av den förhöjda golvnivån kärvade dörrarna vid öppning och stängning. De båda östra dörrbladen justerades därför med ca 1 cm i nederkant för att kunna löpa fritt över golvytan. Även luckan till teknikutrymmet i nedre östra väggen justerades något i nederkant. Denna kärvade dock fortfarande något efter justering, men eftersom luckan inte längre används (då tillträde sker genom dörr till trapphus) bedömdes att ingen ytterligare åtgärd behövde göras.

Utmed golvets nordöstra samt nordvästra sida monterades låga fasade golvlistor av furu likt ursprungligt utförande. Dessa målades med linoljefärg i kulör likt väggarna. Mot övriga sidor sattes låga smala lister av ek anpassade till den förhöjda golvnivån.

Vapenhusets samtliga brädväggar, dörr till trapphus samt lucka till teknikutrymme ommålades med linoljefärg (Beckers Tradition) i befintlig bruten vit kulör.

Iakttagelser under restaureringen

Inga särskilda iakttagelser har gjorts under restaureringen.

Avvikelser från arbetshandlingarna

I inledningsskedet av ombyggnaden uppmärksammades att arbetshandlingarna saknade ventilation av HWC. Avsaknad av ventilation kan innebära dålig inomhusluft och risk för framtida fuktskador. Vid startmöte på plats resonerades kring olika lösningar, med dragning genom tak eller vägg. En dragning genom vapenhusets sydvästra vägg med en utvändigt monterad lamellventil bedömdes vara den bästa lösningen med liten påverkan på byggnadens kulturhistoriska värde. Samråd kring åtgärden gjordes med Länsstyrelsen i Blekinge (tjänsteanteckning 2019-10-14).

Håltagning gjordes genom timmervägg och puts På insidan, på toalettens övre västra vägg, installerades en fuktstyrd pax-fläkt (fig. 17). På utsidan monterades en lamellventil av koppar (fig. 18). Installationen är reversibel.

Fig. 17. På insidan monterades en fuktstyrd pax-fläkt. Fig. 18. På utsidan sattes en lamellventil av koppar.

Kulturhistorisk bedömning av utförda åtgärder

Den genomförda ombyggnaden är väl utförd i enlighet med länsstyrelsens tillståndsbeslut. Genom åtgärden har såväl komfort som tillgänglighet till kyrkan förbättrats.

Övriga handlingar med relevans för ärendet

2019-02-20	Ansökan om tillstånd för ny HWC samt tillgänglighetsanpassning
2019-03-20	Länsstyrelsens tillstånd till ny HWC samt tillgänglighetsanpassning
2019-10-14	Länsstyrelsens tjänsteanteckning angående installation av ventilation

Karlskrona 2019-11-27

Cissela Olsson & Jimmy Jublin Alftberg

Rapportserie 2019

Blekinge museum

2019:1 **Arkeologisk förundersökning i Sölve 2018.** Sölvesborgs socken, Sölvesborgs kommun.

2019:2 **Ekipagekontoret, byggnad 212 ó renoveringen 2018.** Karlskrona socken, Karlskrona kommun.

2019:3 **Dokumentation av gårdsbyggnad, kv. Borås 6, Karlshamn.** Karlshamn socken, Karlshamn kommun.

2019:4 **Arkeologisk utredning inför anläggande av VA-ledning i Mörby.** Mjällby socken, Sölvesborgs kommun.

2019:5 **Forskningsgrävning Sjöborg och Elleholm 2018.** Elleholms socken, Karlshamns kommun.

2019:6 **Forskningsgrävning Västra Vång 2018.** Johannishus 1:2, Hjortsberga socken, Ronneby kommun.

2019:7 **Kalleberga 1:3 Arkeologisk utredning 2019.** Ronneby socken, Ronneby kommun.

2019:8 **Arkeologisk förundersökning av RAÄ 1003 och 1004.** Bräkne-Hoby sn, Ronneby kommun.

2019:9 **Breddning av muröppning vid Auroraparken, Karlskrona.** Karlskrona socken, Karlskrona kommun.

2019:10 **Kruthuset på Ljungskär ó klottersanering och skyltuppsättning.** Karlskrona socken, Karlskrona kommun.

2019:11 **Tjurkö stenhuggeri ó renovering av stenbod.** Tjurkö socken, Karlskrona kommun.

2019:12 **Nedläggning av fjärrvärme inom stadslager RAÄ Karlskrona 77:1.** Arkeologisk förundersökning Karlskrona socken, Karlskrona kommun.

2019:13 **Alltidhults skola ó renovering av kök.** Jämshög socken, Olofström kommun.

2019:14 **Afvelsgärde gård ó renovering av balkong.** Karlskrona socken, Karlskrona kommun.

2019:15 **Listerby kyrkogård. Vård- och underhållsplan.** Listerby socken, Ronneby kommun.

2019:16 **Lindströmska gården ó fasadmålning.** Karlskrona socken, Karlskrona kommun.

2019:17 **Rengöring och imålning av RAÄ Listerby 67:1-2 Äggastenarna.** Listerby socken Ronneby kommun

2019:18 **Kallvattenkuren ó invändig ombyggnad.** Ronneby socken, Ronneby kommun.

- 2019:19 **Palanderska gården ó fasadrenovering på Kanslihuset.** Karlskrona socken, Karlskrona kommun.
- 2019:20 **Carl Gustafs kyrka - markarbeten för askgravlund.** Karlshamn socken, Karlshamn kommun.
- 2019:21 **Arkeologiska förundersökningar av stenåldersboplatser i Sandviken 2016-2019.** Mjällby socken, Sölvesborgs kommun.
- 2019:22 **Hammarby 17:1 m.fl. Arkeologisk efterundersökning 2019.** Jämjö socken, Karlskrona kommun.
- 2019:23 **Västra Vång 15:12. Arkeologisk förundersökning av RAÄ Hjortsberga 189 vid grävning för VA 2019.** Hjortsberga socken, Ronneby kommun.
- 2019:24 **Hotell Humbla ó takrenovering.** Sölvesborg socken, Sölvesborg kommun.
- 2019:25 **Väg E22 Ronneby Östra ó Nätraby.** Arkeologisk utredning steg 1 2019.
- 2019:26 **Renovering av magasinet, kv. Gulin.** Karlskrona socken, Karlskrona kommun.
- 2019:27 **Sibbaboda VA. Arkeologisk förundersökning 2019.** RAÄ 19:1, Torhamns socken, Karlskrona kommun.
- 2019:28 **RAÄ Lösen 1:1 ó Lyckå slottsruin. Arkeologisk kontroll 2019.** Lösen socken, Karlskrona kommun.
- 2019:29 **Väg E22 Lösen-Jämjö. Arkeologisk förundersökning 2019.** Karlskrona kommun, Blekinge.
- 2019:30 **Öljehult kyrka ó ny HWC och tillgänglighetsanpassning av vapenhus.** Öljehult socken, Ronneby kommun.

